

FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I MALMÖ
 Avdelning 1

DOM
 2016-01-27
 Meddelad i
 Malmö

Mål nr
 10048-15

SÖKANDE

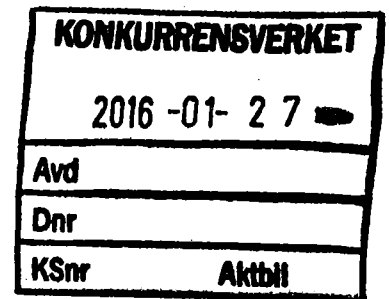
Dräger Medical Sverige AB, 556629-5100
 Borgarfjordsgatan 13 B
 164 40 Kista

MOTPART

Region Skåne
 291 89 Kristianstad

SAKEN

Överprövning enligt lagen om offentlig upphandling (LOU)

FÖRVALTNINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Förvaltningsrätten avslår Dräger Medical Sverige AB:s ansökan om ingripande enligt LOU.

Dok.Id 294840

Postadress
 Box 4522
 203 20 Malmö

Besöksadress
 Kalendegatan 6

Telefon
 040-35 35 00

Telefax
 040-97 24 90

E-post: kansli1.fma@dom.se
 www.forvaltningsrattenimalmo.domstol.se

Expeditionstid
 måndag – fredag
 08:00-16:00

BAKGRUND

Region Skåne genomför en upphandling av Produkter för Anestesi, dnr 1402548. Upphandlingen avser inköp av anestesi/intensivvårdsprodukter och upphandlingen är uppdelad i ett flertal produktområden. Upphandlingen genomförs enligt reglerna om öppet förfarande i LOU och tilldelningsgrund är lägsta pris. I enskilda fall utvärderas/beräknas produktgrupperna dock på annat sätt vilket i så fall beskrivs för respektive produktgrupp. Av tilldelningsbeslut den 18 september 2015 framgår att Region Skåne avser att teckna avtal med ett flertal leverantörer, bland andra Intersurgical AB och Dräger Medical Sverige AB.

YRKANDEN OCH INSTÄLLNING

Dräger Medical Sverige AB (nedan Dräger) ansöker om överprövning av upphandlingen och yrkar att Region Skåne ändrar tilldelningsbeslutet för produktgrupp 840-850, position 12-13, till Dräger som erbjuder lägst pris. I andra hand yrkar Dräger att upphandlingen ska göras om i sin helhet där punkt 1.2.13, Alternativa/universala tillbehör, i förfrågningsunderlaget tas bort och att gruppering av antal leverantörer av narkoskalk ändras till flera möjliga leverantörer.

Dräger anför i huvudsak följande. Region Skåne har inte antagit anbudet med lägst pris för produktgrupp 840-850 Kalk (position 12-13). Dräger har det lägsta anbudspriset för denna produktgrupp jämfört med vald leverantör. Region Skåne har ställt orimliga krav gällande gruppering med antal leverantörer för produktgrupp 840-860 Kalk (position 12-14). Region Skåne har en orimlig gruppering där endast en leverantör kommer att antas för pos/krav 12, 13 och 14. Positionerna 840 och 850 avser kalk som ska användas tillsammans med narkosutrustning från Dräger. Som tillverkare av narkosutrustning är Dräger ensam om att även tillverka sin egen narkoskalk.

Att Dräger förväntas leverera narkoskalk till annan tillverkare av narkosutrustning är ett krav som rimligen inte tjänar något annat syfte än att gynna leverantörer av tredjepartsprodukter. Att utesluta originaltillverkarens narkoskalk av detta skäl är inte förenligt med urvalskriterierna lägsta pris och systemkompatibilitet. Noterbart är att det av kravspecifikationen framgår att Region Skåne kan tänka sig fler leverantörer av narkoskalk. Av position/krav 15 framgår att narkoskalk till Flow-i kan levereras av ytterligare en leverantör. Det mest naturliga hade varit att gruppera varje position (840-870) på samma sätt som Flow-i.

I punkt 1.2.13, Alternativa/universala tillbehör, i de administrativa föreskrifterna anges följande.

”Om en produkt är avsedd att användas till eller kombineras med andra tillverkares produkter ska den tillverkare som hävdar kompatibilitet verifiera att kombinationen, inklusive den sammanhållande länken, är säker och att den sammansatta produkten har utlovad prestanda. Leverantör av universalprodukt garanterar även att inget producentansvar för kombinationen övergår på köparen vid användning av nämnda produkt. Vidare ansvarar leverantör av universalprodukt för eventuella skador som kan uppstå på utrustningar, om det bevisligen uppstått genom användning av universalprodukten. För universala tillbehör skall anbudsgivaren, i förekommande fall, intyga kompatibilitet enligt ovan.”

Av Socialstyrelsens författningssamling SOSFS 2008:1, Användning av medicintekniska produkter i hälso- och sjukvården, 5 kap. 3 § Egentillverkade medicintekniska produkter framgår följande.

”En medicinteknisk produkt som används på en patient eller hanteras på ett annat sätt än den ursprungliga tillverkaren har avsett är endast att betrakta

som en egentillverkad medicinteknisk produkt, om den uppfyller kraven i detta kapitel.”

Region Skåne bryter mot 5 kap. 3 § SOSFS 2008:1 genom formuleringen i punkt 1.2.13. Ett universaltillbehör (i detta fall narkoskalk) som inte är godkänt att användas tillsammans med en Dräger narkosutrustning är att betrakta som en icke avsedd användning från tillverkaren vilket betyder att användaren tar på sig ett egentillverkaransvar enligt ovan. Drägers bruksanvisningar beskriver tydligt vilka tillbehör som är godkända och narkoskalk från Intersurgical finns inte med bland de godkända tillbehören. Eftersom Socialstyrelsens föreskrifter är indispositiva bryter Region Skåne mot Socialstyrelsens författningssamling genom att avtala bort producentansvaret.

Med beaktande att Dräger trots det lägsta priset inte har fått tilldelning har Dräger lidit eller riskerar att lida skada. Eftersom Region Skåne har agerat i strid med de kravspecifika villkor som gäller för upphandlingen ska rättelse ske genom att tilldelning för nämnda positioner tillfaller anbud med lägsta pris.

Region Skåne anser att ansökan om överprövning ska avslås och anför i huvudsak följande.

Dräger har, såvitt kan förstås, anfört att kraven för produktgrupp 840-850 Kalk innefattar ”*orimliga krav*”. Den omständighet att en leverantör förväntas leverera kalk som kommer att användas i annan anesthesiutrustning än den som leverantören själv tillverkar kan inte anses vara ett orimligt krav. Skälet till att krav uppställts på att viss kalk ska vara kompatibel med angivna fabrikat (Primus, Zeus och Aisys) är att Region Skåne för närvarande använder sig av dessa fabrikat i sin verksamhet. Att inte ställa detta krav

hade inneburit att Region Skåne hade blivit tvungen att utöver kalken, som är en förbrukningsvara, även förvärva ny anesthesiutrustning. Detta hade inneburit orimliga kostnader för Region Skåne. Grupperingen är uppställd för att kunna möta de behov som finns hos Region Skåne om att få kalk levererad till den befintliga anesthesiutrustning som för närvarande finns i Region Skåne samtidigt som man bibehåller en fullgod konkurrensutsättning. Uppställda krav är proportionerliga, tydliga och transparenta och riskerar inte att särbehandla någon.

Dräger har vidare anfört att Region Skåne inte antagit den leverantör som erbjudit lägst pris. Av punkt 1.2.12 i de administrativa föreskrifterna framgår följande.

”Region Skåne kommer att anta det anbud som uppfyller ställda krav och som har lägst pris. I enskilda fall utvärderas/beräknas produktgrupperna på annat sätt. Detta står beskrivet för respektive produktgrupp i Bilaga 1, ”Kravspecifikation”.”

Detta innebär att utvärderingen, i enskilda fall och då det framgår av kravspecifikationen, ska ske på annat sätt än genom tillämpning av lägsta pris. Av kravspecifikationen, flik 840-870, framgår att *”Jämförelsevärdet kommer att beräknas genom pris/tid”*. Av detta framgår således att för den aktuella produktgruppen ska utvärderingen inte ske genom tillämpning av lägsta pris utan genom användning av ett jämförelsevärde som beräknas på sätt som sägs ovan. Drägers påstående om att bolaget offererat lägst pris saknar således betydelse eftersom utvärdering skett på andra grunder.

Region Skåne bestrider slutligen Drägers invändning om att punkt 1.2.13 i de administrativa föreskrifterna skulle strida mot 5 kap. 3 § SOSFS 2008:1 i det att producentansvaret inte kan avtalas bort. Aktuella föreskrifter reglerar hur medicintekniska produkter ska användas i hälso- och sjukvården. Före-

skrifterna reglerar vårdgivarens ansvar, men säger inget om producentansvar eller annars på vilket sätt en producent eller tillverkare ansvarar för sina produkter. Region Skåne kan således inte se att de administrativa föreskrifter som uppställts skulle vara i strid med vare sig de föreskrifter Dräger nämner eller mot några andra tillämpliga föreskrifter eller lagar. Även om Region Skånes föreskrifter skulle vara i strid med Socialstyrelsens föreskrifter på det sätt som Dräger påstår så saknar detta betydelse eftersom alla anbudsgivare behandlas lika och Dräger inte drabbas av någon skada, varken faktiskt eller potentiellt.

Av de krav som gäller för position 840-870 framgår vidare följande.

”Förbrukningstid (genomsnittlig) ska anges för 1 kg kalk enligt följande förutsättningar: CO₂-flöde 0,15 L/min, Färskgasflöde (luft); 0,5 L/min, Andningsfrekvens: 10 andetag/min, I:E ratio: 1:1, 100% relativ luftfuktighet TV:500ml. Testen ska utföras i Laboratiemiljö, och testrapporten ska bifogas anbudet. Jämförelsevärdet kommer att beräknas genom pris/tid.”

Kraven utgör ska-krav som måste uppfyllas för att en leverantör ska kunna antas. Kraven innebär således, något förenklat, att leverantören måste låta den kalk de offererar genomgå ett särskilt test som syftar till att ta fram en genomsnittlig förbrukningstid för ett kilo kalk. För att testen ska kunna ge jämförbara data har vissa värden och inställningar angetts i kravet som måste tillämpas vid testet. Om dessa värden och inställningar inte tillämpas går det inte att jämföra de olika resultaten med varandra. Dräger har vid de test som genomförts använt sig av felaktiga värden vilket framgår av bolagets anbud. Det kan således konstateras att Dräger inte använt sig av de värden som bolaget enligt uppställda ska-krav har varit skyldigt att göra. Konsekvensen av detta är att deras jämförelsepris inte kan användas vid en utvärdering med övriga anbudsgivare. Mot bakgrund av att Dräger inte

uppfyller samtliga ska-krav kan bolaget inte antas som leverantör. Det kan således konstateras att Dräger inte, även om förvaltningsrätten skulle komma fram till att de invändningar de i övrigt framför skulle vara korrekta, har lidit skada, varken faktiskt eller potentiellt.

Mot bakgrund av ovanstående kan konstateras att de krav som Region Skåne ställt är proportionerliga, transparenta och i övrigt i enlighet med gällande upphandlingsrättsliga principer samt att Region Skånes administrativa bestämmelser inte strider mot Socialstyrelsens föreskrifter eller annan lag. Vidare kan konstateras att även om upphandlingen skulle visa sig innehålla de brister som Dräger påstår så har Dräger inte lidit någon skada eftersom bolaget inte uppfyllt samtliga ska-krav och därför inte kan antas som leverantör.

Dräger invänder bl.a. följande.

Dräger finner det diskriminerande att som originaltillverkare av Primus/Zeus narkoskalk inte kunna erbjuda originaltillbehör p.g.a. att kravspecifikationen grupperar samman två olika narkossystem från olika tillverkare, där en leverantör förväntas leverera narkoskalk till båda systemen. På den svenska marknaden finns endast en leverantör som kan offerera denna lösning. Kravet är inte relevant eftersom samma krav inte gäller för det fjärde narkosystemet inom Region Skåne, dvs. Flow-i från Maquet. Skulle Region Skåne resonera på samma sätt för alla narkosystem borde det ha räckt med en leverantör av narkoskalk till samtliga men så är inte fallet. Primus, Zeus och Aisys grupperas som en leverantör och Flow-i som en leverantör. De fyra narkosystem som finns idag kommer att kräva tre olika narkoskalk-produkter (en typ till Primus/Zeus, en till Aisys och en till Flow-i) och det finns ingen universalkalkbehållare med innehåll som passar alla system. Region Skåne har inte förklarat varför grupperingen inte gäller för samtliga befintliga narkosystem.

Region Skånes påstående om att om kravet inte hade ställts hade det inneburit att ny narkosutrustning måste förvärvas saknar all grund. Ett narkosystem består av många komponenter. En av de mer viktiga komponenterna är narkoskalken som har till uppgift att ta bort CO₂ (koldioxid) i andningssystemet. I kravspecifikationen efterfrågas narkoskalk till fyra narkosystem, Primus, Zeus, Aisys och Flow-i. Dräger är tillverkaren av narkosystemen Primus och Zeus och tillverkar även tillhörande narkoskalk. Drägers narkoskalk används redan av personalen på sjukhusen. Dräger menar vidare att Region Skåne insett att det inte finns en leverantör som kan leverera narkoskalk till samtliga fyra narkosystem, därav en ny gruppering för Flow-i. Därmed har Region Skåne också accepterat att det kan finnas fler leverantörer av narkoskalk till befintliga system.

Den lab-rapport som Dräger lämnat in för narkoskalk följer de kriterier som är de mest förekommande i Europa för denna typ av test. Kriterierna i kravspecifikationen följer inte någon internationell standard utan kommer ursprungligen från Intersurgicals egna laborietester.

Bestämmelsen i 5 kap. 3 § i SOSFS 2008:1 betyder att om användaren hanterat t.ex. ett narkosystem enligt ovan, dvs. använder narkoskalk som inte följer tillverkarens krav på avsedd användning, definieras systemet som en egentillverkning och användaren tar på sig ett producentansvar. Region Skåne vill med punkt 1.2.13 friskriva sig från detta ansvar vilket enligt Socialstyrelsen inte är möjligt. En sådan friskrivning ökar risken för patienten eftersom tillverkaren av ett livsuppehållande system inte kan garantera funktion och prestanda om universalprodukter användas. Narkoskalk från Intersurgical uppfyller inte Drägers krav som tillbehör till Primus- och Zeusnarkosystemen och är därmed inte godkänt tillbehör. All användning av narkoskalk från Intersurgical är att betrakta som en egentillverkning som medför ett producentansvar för användaren. Dräger riskerar

att lida skada om en patientincident skulle inträffa där orsaken är användning av t.ex. ej godkända tillbehör. Med Region Skånes friskrivning är det Intersurgical som tar över ansvaret för sin universalkalk, Drägers narkosystem och användarens i detta fall, felaktiga användning. En orimlig situation och åtagande för Intersurgical där Drägers varumärke riskera att skadas.

Region Skåne tillägger bl.a. följande.

Grupperingen är uppställd för att kunna möta de behov som finns hos Region Skåne om att kunna få kalk levererad till den befintliga anestesiutrustning som för närvarande finns i regionen. Drägers påstående om att det endast finns en leverantör på den svenska marknaden som kan leverera aktuell lösning bestrids. Region Skåne känner naturligtvis inte till hela den potentiella marknaden för aktuella produkter, men det kan antas finnas flera leverantörer som kan uppfylla detta krav. I vart fall finns det inget som hindrar att en leverantör genom anlitan av underleverantörer skapar förutsättningar för att kunna uppfylla aktuellt krav. Vidare så är aktuell upphandling, naturligtvis, inte begränsad till att enbart omfatta svenska aktörer utan riktar sig till samtliga aktörer på den europeiska marknaden. Därutöver ska sägas att den omständigheten att en viss leverantör inte klarar av att uppfylla visst ska-krav i sig inte innebär att kravet är diskriminerande. Olika leverantörer har olika förutsättningar vilket också är skälet till varför konkurrensutsättning sker.

Mot bakgrund av att Region Skåne redan använder sig av angivna fyra fabrikat av narkosutrustning måste den kalk som levereras vara kompatibel med dessa fabrikat. Om kalken inte är kompatibel måste Region Skåne antingen köpa ny narkosutrustning som kan användas med levererat kalk alternativt inte använda levererat kalk. Båda alternativen är orimliga.

Region Skåne varken tvivlar eller ifrågasätter att de resultat som Dräger lämnat i sin lab-rapport i sig skulle vara korrekta. Som nämnts tidigare ska emellertid resultaten i dessa rapporter användas för att jämföra de olika anbudena. Eftersom Dräger använt sig av andra parametrar än de som angetts i förfrågningsunderlaget är det inte heller möjligt att jämföra deras anbud med de övriga anbud som lämnats.

SKÄLEN FÖR AVGÖRANDET

Bestämmelser m.m.

En upphandlande myndighet ska enligt 1 kap. 9 § LOU behandla leverantörer på ett likvärdigt och icke-diskriminerande sätt samt genomföra upphandlingar på ett öppet sätt. Vid upphandlingar ska vidare principerna om ömsesidigt erkännande och proportionalitet iakttas.

Av 16 kap. 4 och 6 §§ LOU framgår att förvaltningsrätten kan pröva om en upphandlande myndighet har brutit mot någon bestämmelse i lagen och, på talan av en leverantör som lidit eller kan komma att lida skada, besluta att en upphandling ska göras om eller får avslutas först sedan rättelse gjorts.

Vid överprövningar enligt LOU gäller att förvaltningsrätten i princip endast prövar de särskilt angivna frågor som sökanden tar upp.

Relevanta delar av förfrågningsunderlaget m.m.

Av punkt 1.1.1, Upphandlingsobjekt och omfattning, i de administrativa föreskrifterna framgår att upphandlingen är uppdelad i olika produktområden och att ett av produktområdena är narkoskalk.

Kraven för respektive produktområde framgår av bilagan Produktspecifik Kravspecifikation. Av bilagan framgår bl.a. att anbudsgivaren ska kryssa i "ja" om ställt krav uppfylls och "nej" om kravet inte uppfylls. I bilagan finns även en kolumn benämnd "anbudsgivarens redovisning". I denna ruta ska anbudsgivaren lämna ett kortfattat svar alt. sidhänvisning till bilagor eller andra dokument i anbudet som stödjer/beskriver/förtydligar anbudsgivarens svar.

Av produktspecifika krav för position 840-870, Narkoskalk till olika narkosapparater, framgår de obligatoriska krav som gäller för dessa positioner. Under rubriken "**Dokumentation ska bifogas angående:**" anges:

5. Förbrukningstid (genomsnittlig) ska anges för 1 kg kalk enligt följande förutsättningar; CO₂-flöde 0,15L/min, Färskgasflöde (luft); 0,5L/min, Andningsfrekvens: 10 andetag/min, I:E ratio:1:1, 100% relativ luftfuktighet TV:500ml. Testen ska utföras i Laboratoriemiljö, och testrapporten ska bifogas anbudet. Jämförelsevärdet kommer att beräknas genom pris/tid.

11. Kompatibilitet till angiven utrustning.

Under rubriken "**Sortiment**" anges:

12. Pos 840: Ska vara anpassad för användning till Primus

13. Pos 850: Ska vara anpassad för användning till Zeus

14. Pos 860: Ska vara anpassad för användning till Aisys

15. Pos 870: Ska vara anpassad för användning till Flow-I

Av Region Skånes utvärdering av position 840-870, Narkoskalk framgår att en leverantör, Intersurgical, tilldelats kontraktet avseende positionerna 840, 850 och 860. För position 840 och 850 är produktnamnet på Intersurgicals offererade produkt Pyramid och för position 860 IS Can. Det framgår också att kravet att offererad narkoskalk ska vara anpassad för användning till Flow-I (position 870) utgår. Det framgår vidare att Dräger inte lämnat anbud avseende position 860.

Förvaltningsrättens bedömning

Dräger har inledningsvis gjort gällande att man har erbjudit lägst pris för positionerna 840-850 jämfört med tilldelad leverantör Intersurgical. Region Skåne har å sin sida invänt att det av förfrågningsunderlaget framgår att utvärderingen av aktuella positioner inte skett utifrån lägsta pris utan genom användning av ett jämförelsevärde som beräknas i enlighet med vad som anges i kravspecifikationen.

Förvaltningsrätten konstaterar att det är Region Skåne som i första hand har att utvärdera anbuden. Det är vidare Dräger som har att visa att Region Skåne vid en sådan utvärdering handlat i strid med LOU. Rätten anser härvid inte att Dräger förmått visa att utvärderingen av aktuella positioner inte skett i enlighet med vad som anges i förfrågningsunderlaget. Vad Dräger gjort gällande i denna del föranleder således inget ingripande i enlighet med LOU.

Dräger har i andra hand yrkat att upphandlingen ska göras om. Till stöd för det yrkandet har Dräger bl.a. anfört att gruppering av leverantörer av narkoskalk är diskriminerande och att kravet inte är relevant samt att punkt 1.2.13 i de administrativa föreskrifterna strider mot 5 kap. 3 § i SOSFS 2008:1.

En upphandlande myndighet är fri att fastställa vilka krav myndigheten önskar så länge kraven inte står i strid med de grundläggande principerna. Det är inte heller tillåtet att ställa ovidkommande krav som inte har anknytning till det som ska upphandlas och som begränsar konkurrensen. Vid utvärderingen av anbuden får den upphandlande myndigheten därefter inte ändra eller frånfalla uppställda krav eftersom ett sådant förfarande skulle bryta mot likabehandlingsprincipen och principen om transparens. Ett anbud

som inte uppfyllet förfrågningsunderlagets obligatoriska krav, s.k. skallkrav, får följaktligen inte beaktas vid utvärderingen.

Av relevanta delar i förfrågningsunderlaget framgår att offererad narkoskalk ska vara kompatibel med angiven utrustning. Vidare har en och samma leverantör antagits för leverans av narkoskalk till i förfrågningsunderlaget angiven utrustning. Region Skåne har bl.a. motiverat kravet angående gruppering av leverantör med att detta krav är uppställt för att kunna möta de behov som finns om att få kalk levererad till den befintliga anestesiutrustningen samtidigt som en fullgod konkurrensutsättning bibehålls.

Förvaltningsrätten kan inte finna att tillräckliga skäl framkommit för att bedöma kravet som ovidkommande eller oproportionerligt. Vidare kan det framhållas att en upphandlande myndighet är skyldig att tillvarata den konkurrens som finns på marknaden. Det är således som huvudregel inte tillåtet att begränsa en upphandling till vissa modeller eller fabrikat. Detta innebär att en tillverkare av originaltillbehör till t.ex. en maskin av ett visst fabrikat inte kan utgå ifrån att få fortsätta leverera originaldelar om det finns leverantörer på marknaden som kan tillhandahålla kompatibla produkter av annat fabrikat. Rätten finner således att grund saknas för ingripande med stöd av LOU i denna del.

Vad gäller Drägers invändningar mot punkt 1.2.13 i de administrativa föreskrifterna har Dräger inte gjort gällande att innehållet i kravet skulle strida mot någon av de grundläggande EU-rättsliga principerna eller någon annan bestämmelse i LOU eller ens påstått att kravet påverkat Drägers möjlighet att lämna anbud i upphandlingen. Om kravet skulle komma i konflikt med annan lagstiftning eller avtalsbestämmelser får detta enligt förvaltningsrättens mening hanteras i en annan ordning. Det saknas således även i denna del anledning till ingripande enligt LOU.

Sammanfattningsvis utgör vad Dräger anfört inte grund för ingripande enligt LOU. Dräger har således med denna utgångspunkt inte lidit någon skada i LOU:s mening. Det saknas därmed anledning att ta ställning till vad Region Skåne gjort gällande angående att Drägers anbud inte uppfyller samtliga i upphandlingen uppställda ska-krav.

Drägers ansökan om överprövning ska följaktligen avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga (DV 3109/1B LOU)

Anders Mattsson

Föredragande i målet har varit Lina Andersson.

SVERIGES DOMSTOLAR

HUR MAN ÖVERKLAGAR - PRÖVNINGSTILLSTÅND

Den som vill överklaga förvaltningsrättens beslut ska skriva till Kammarrätten i Göteborg. **Skrivelsen ska dock skickas eller lämnas till förvaltningsrätten.**

Överklagandet ska ha kommit in till förvaltningsrätten **inom tre veckor** från den dag då klaganden fick del av beslutet. Om beslutet har meddelats vid en muntlig förhandling, eller det vid en sådan förhandling har angetts när beslutet kommer att meddelas, ska dock överklagandet ha kommit in inom tre veckor från den dag domstolens beslut meddelades. Tiden för överklagandet för offentlig part räknas från den dag beslutet meddelades.

Om sista dagen för överklagandet infaller på lördag, söndag eller helgdag, midsommarafton, julafton eller nyårsafton räcker det att skrivelsen kommer in nästa vardag.

För att ett överklagande ska kunna tas upp i kammarrätten fordras att **prövningstillstånd** meddelas. Kammarrätten lämnar prövningstillstånd om

1. det finns anledning att betvivla riktigheten av det slut som förvaltningsrätten har kommit till,
2. det inte utan att sådant tillstånd meddelas går att bedöma riktigheten av det slut som förvaltningsrätten har kommit till,
3. det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av högre rätt, eller
4. det annars finns synnerliga skäl att pröva överklagandet.

Om prövningstillstånd inte meddelas står förvaltningsrättens beslut fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till kammarrätten varför man anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla

1. Klagandens person-/organisationsnummer, postadress, e-postadress och telefonnummer

till bostaden och mobiltelefon. Adress och telefonnummer till klagandens arbetsplats ska också anges samt eventuell annan adress där klaganden kan nås för delgivning. Om dessa uppgifter har lämnats tidigare i målet – och om de fortfarande är aktuella – behöver de inte uppges igen. Om klaganden anlitar ombud, ska ombudets namn, postadress, e-postadress, telefonnummer till arbetsplatsen och mobiltelefonnummer anges. Om någon person- eller adressuppgift ändras, ska ändringen utan dröjsmål anmälas till kammarrätten.

2. den dom/beslut som överklagas med uppgift om förvaltningsrättens namn, målnummer samt dagen för beslutet,
3. de skäl som klaganden anger till stöd för en begäran om prövningstillstånd,
4. den ändring av förvaltningsrättens dom/beslut som klaganden vill få till stånd,
5. de bevis som klaganden vill åberopa och vad han/hon vill styrka med varje särskilt bevis.

Adressen till förvaltningsrätten framgår av domen/beslutet.

I mål om överprövning enligt lagen (2007:1091) om offentlig upphandling eller lagen (2007:1092) om upphandling inom områdena vatten, energi, transporter och posttjänster får avtal slutas innan tiden för överklagande av rättens dom eller beslut har löpt ut. I de flesta fall får avtal slutas när tio dagar har gått från det att rätten avgjort målet eller upphävt ett interimistiskt beslut. I vissa fall får avtal slutas omedelbart. Ett överklagande av rättens avgörande får inte prövas sedan avtal har slutits. Fullständig information finns i 16 kapitlet i de ovan angivna lagarna.

Behöver Ni fler upplysningar om hur man överklagar kan Ni vända Er till förvaltningsrätten.